

Praha 16.4.2003

17

Nově hlášené nemoci z povolání v roce 2002

Na území České republiky se sledují všechna nově vzniklá profesionální onemocnění (nemoci z povolání a ohrožení nemocí z povolání). Sběr dat provádí Centrum hygieny práce a nemocí z povolání Státního zdravotního ústavu v Praze, které vede Centrální registr nemocí z povolání a po skončení kalendářního roku jsou data předávána k dalšímu zpracování Ústavu zdravotnických informací a statistiky ČR (ÚZIS ČR).

V České republice bylo v roce 2002 hlášeno celkem 1 600 profesionálních onemocnění, z toho bylo 1 531 nemocí z povolání (NzP) a 69 ohrožení nemocí z povolání. Počet nemocí z povolání vykazuje dlouhodobě pokles a v roce 2002 se oproti roku 2001 snížil o 96 případů, tj. o 5,9 %. Počet případů ohrožení nemocí z povolání se naopak proti roku 2001 zvýšil o 19 případů. Incidence profesionálních onemocnění klesla o 1,7 případů na 100 000 pojištěnců.

Ukazatel	Rok		
	2000	2001	2002
Hlášené nemoci z povolání	1 691	1 627	1 531
Ohrožení nemocí z povolání	60	50	69
Profesionální onemocnění celkem	1 751	1 677	1 600
Incidence NzP na 100 000 pojištěnců ¹⁾	38,8	37,4	35,7

¹⁾ napočteno na pojištěnce r. 2001

Nejvíce nemocí z povolání bylo opět hlášeno z Moravskoslezského kraje (328 onemocnění, tj. 21,4 %) a Středočeského kraje (207 onemocnění, tj. 13,5 %). V Moravskoslezském kraji bylo hlášeno nejvíce nemocí z povolání způsobených fyzikálními faktory a ve Středočeském kraji šlo o nemoci týkající se dýchacích cest, plic, pohrudnice a pobřišnice. Nejméně nemocí z povolání bylo hlášeno, shodně jako v předchozím roce, z Karlovarského kraje (28 onemocnění, tj. 1,8 %) a z Libereckého kraje (47 onemocnění, tj. 3,1 %).

Následující tabulka informuje o výskytu nově hlášených nemocí z povolání podle krajů vzniku NzP:

Území	Rok 2001		Rok 2002	
	počet	v %	počet	v %
Hl. m. Praha	83	5,1	77	5,0
Středočeský kraj	225	13,8	207	13,5
Jihočeský kraj	111	6,8	105	6,9
Plzeňský kraj	122	7,5	114	7,5
Karlovarský kraj	45	2,8	28	1,8
Ústecký kraj	98	6,0	77	5,0
Liberecký kraj	45	2,8	47	3,1
Královéhradecký kraj	85	5,2	83	5,4
Pardubický kraj	102	6,3	94	6,1
Vysočina	77	4,7	78	5,1
Jihomoravský kraj	85	5,2	113	7,4
Olomoucký kraj	106	6,5	112	7,3
Zlínský kraj	53	3,3	68	4,5
Moravskoslezský kraj	390	24,0	328	21,4
Celkem ČR	1 627	100,0	1 531	100,0

Ve srovnání s rokem 2001 došlo ve většině krajů k poklesu počtu hlášených onemocnění. Nárůst NzP v Jihomoravském kraji (o 28, tj. o 32,9 % případů) byl způsoben zejména nemocemi přenosnými a parazitárními.

Nejvíce nemocí z povolání vzniklo, podle jednotlivých odvětví ekonomické činnosti, v roce 2002 ve zdravotnictví (261 onemocnění) a při dobývání uhlí a rašeliny (203 onemocnění), i když při této činnosti došlo k nejvyššímu poklesu o 63 případů hlášených NzP proti roku 2001. Naopak nejvyšší nárůst onemocnění byl zaznamenán při výrobě kovových konstrukcí a kovodělných výrobků a to o 101 případů. Zde vzrostly zejména počty diagnostikovaných dermatitid, nemocí z vibrací a nemocí z přetěžování končetin.

Počty hlášených nemocí z povolání podle jednotlivých kapitol seznamu nemocí z povolání v roce 2002 v porovnání s předchozím rokem uvádí následující tabulka:

Kapitola	Nemoc z povolání	Nově hlášené případy NzP v roce			
		2001		2002	
		počet	v %	počet	v %
I.	NzP způsobené chemickými látkami	40	2,5	36	2,3
II.	NzP způsobené fyzikálními faktory	563	34,6	544	35,5
III.	NzP týkající se dýchacích cest, plic, pohrudnice a pobříšnice	309	19,0	304	19,9
IV.	NzP kožní	400	24,6	346	22,6
V.	NzP přenosné a parazitární	313	19,2	301	19,7
VI.	NzP způsobené ostatními faktory	2	0,1	-	-
Celkem nemoci z povolání		1 627	100,0	1 531	100,0

V roce 2002 bylo opět nejvíce onemocnění vyvoláno nepříznivým působením fyzikálních faktorů (35,5 %), dále následovaly nemoci kožní (22,6 %) a nemoci týkající se dýchacích cest, plic, pohrudnice a pobřišnice (19,9 %). V roce 2002 nebyla hlášena žádná nemoc z povolání v rámci kapitoly VI – nemoci způsobené ostatními faktory a činiteli. Nejvyšší pokles onemocnění (o 54, tj. 13,5 % případů) byl ve srovnání s rokem 2001 zaznamenán u kožních nemocí (kapitola IV).

Podle jednotlivých položek seznamu nemocí z povolání se na prvním místě podle četnosti zastoupení umístily nemoci periferních nervů končetin charakteru úžinového syndromu z přetěžování se 177 případy (nárůst o 19 případů proti roku 2001). Nejčastěji onemocněli pracovníci při výrobě nekovových minerálních výrobků 31 případů a při výrobě kovových konstrukcí a kovodělných výrobků 28 případů. Průměrný věk takto postižených osob byl 47 let a průměrná doba expozice byla 16 let. Nejvíce onemocnění vzniklo na území Moravskoslezského kraje (50 případů).

Na druhém místě byly nemoci periferních nervů horních končetin z vibrací se 174 případy. Postižení byli převážně horníci při dobývání uhlí (52 případů), pracovníci při výrobě kovových konstrukcí a kovodělných výrobků (34 případů). Průměrný věk postižených osob byl 47 let, průměrná doba expozice byla 17 let. Nejvíce onemocnění vzniklo opět na území Moravskoslezského kraje (89 případů).

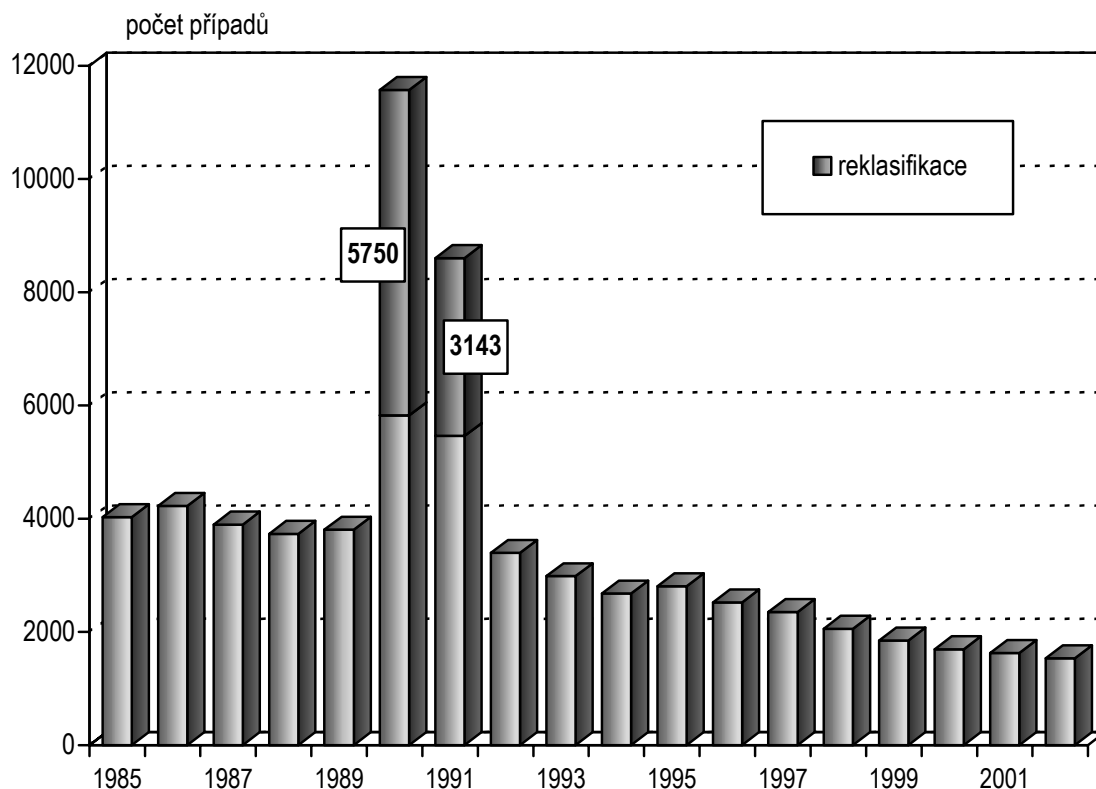
Na dalším místě v pořadí se umístil svrab se 142 případy onemocnění, což bylo o 4 případy méně než v roce 2001. Nejčastěji onemocněli pracovníci ve zdravotnictví 139 případů. Nejčastěji byli postiženi zaměstnanci z psychiatrických léčen, ze zařízení sociální péče (domovů důchodců) a z interních oddělení nemocnic. Nejvíce onemocnění vzniklo na území Jihomoravského kraje (34 případů).

Nejvíce **ohrožení nemocí z povolání** vzniklo na území Moravskoslezského a Jihočeského kraje (34 a 9 případů). Nejčastěji byla diagnostikována porucha sluchu z hluku (19 případů, tj. 27,5 %), artróza kloubů horních končetin z vibrací (15 případů, tj. 21,7 %) a nemoc periferních nervů z přetěžování končetin (10 případů, tj. 14,5 %). Postižení byli zejména horníci při dobývání uhlí 18 případů a pracovníci při výrobě a hutním zpracování kovů 16 případů.

Závěrem lze pouze konstatovat, že klesající trend hlášených profesionálních onemocnění v posledních letech nelze jednoznačně chápat jako pozitivní jev, protože se na něm podílí i jevy nežádoucí, jako jsou nedostatky v poskytování pracovně lékařské péče na závodech, stejně jako obavy pracovníků ze ztráty zaměstnání nebo z dalších možných sociálních a ekonomických dopadů přiznaného profesionálního onemocnění.

Zpracovala : Milena Asterová

Vývoj hlášených nemocí z povolání v ČR v letech 1985 - 2002

Hlášené nemoci z povolání podle odvětví ekonomických činností v ČR v roce 2002

